



Comunicació per a una educació de qualitat

Pau Font

Jo sóc un perfil estrany, jo en dic polièdric, poc valorat durant molts anys perquè quan em preguntaven què era no sabia per on començar. Vaig estudiar telecomunicacions i no he exercit mai, m'he dedicat molts anys ha fer de músic, al món audiovisual, al món de l'educació formal i no formal, és a dir, del lleure, he fet moltes coses tant de productor artístic com de productor a l'escenari i ara sóc professor als jesuïtes donant classes a alumnes de vint anys. És un compendi de coses i crec que tots som una mica així, reivindico que tots som persones amb molts perfils i que tots sumem. Això és un primer concepte que vull comunicar. Aquell professor d'una cosa específica, ja sigui matemàtiques, ciències o música, també és persona i té altres àmbits. Moltes vegades desaprofitem talents que ja tenim de persones que ja tenim perquè no és l'etiqueta que se'ls ha posat i per tant considerem que la resta ja no compta. Per exemple, un professor de violí a qui li agradi molt el surf pot ser molt útil, és un talent que el matisarà respecte un altre docent que tindrà una afició diferent. Per tant, tinguem en compte que cal anar desetiquetant persones perquè hi ha gent que faria més, però aquesta etiqueta no ho permet, "*no ens vinguis a explicar res artístic perquè tu ets el de ciències*".

D'entrada us vull comentar com funciono: més que fer una gran lliçó, el que faig és transformar en crítica divertida i constructiva allò que veig perquè sóc un gran observador i un crític professional. Si digués tot allò que penso no tindria cap amic i tothom s'enfadaria amb mi, però al convertir-ho en una conferència fa que la gent no s'enfadi tant. El títol, *comunicació*, és una brometa que ve a dir que tots comuniquem, des de fa segles, però el tema està en que la majoria de comunicacions són molt avorrides i algunes fins i tot molt incomprensibles. Com a professors això no ens ho podem permetre, fem servir aquest mitjà i l'hem de dominar, és molt important que tinguem present que quan comuniquem ho fem de vegades per transmetre informació com un robot i d'altres prenent convèncer o seduir l'altre, fins i tot voler-lo fer canviar la manera de pensar. La majoria dels estudiants no tenen cap interès en allò que està explicant, cal ser un gran seductor per a que parin atenció i escoltin. A partir d'aquí, com bé sabem, d'un discurs ens queda un vint per cent, per molt bo que sigui, per tant el meu objectiu i de tots aquells que parlem davant de gent, és que aquest vint per cent que queda sigui el que m'interessa. Per començar, durant els primers cinc minuts ningú escolta, jo els anomeno els cinc minuts del judici, durant els qual es valora la figura de qui parla i a partir d'aquí l'oient decideix si escoltarà o no. Després el públic ja accepta a l'orador i pot començar a escoltar i a jutjar allò que diu. Per tant, el meu objectiu és crear impacte sobre vosaltres.

Fins ara, l'educació clàssica valorava l'aprenentatge a partir d'unes proves orals i escrites. Ara bé, suposem que jo fos professor de solidaritat i els alumnes treuen nous i deus. L'impacte seria que al cap de deu anys, quan jo me'ls trobés i preguntés, la majoria estiguessin implicats en projectes socials. Si no fos així, els alumnes haurien après què és la solidaritat però no serien solidaris. Certifiquem l'aprenentatge d'un alumne a partir



d'unes proves sense tenir en compte en què es convertirà. Quan els alumnes pregunten per a què estan aprenent alguna cosa la resposta és molt complexa. En el moment, l'alumne no sap l'impacte que està tenint un aprenentatge, és per això que en general el professorat tenim poc retorn immediat, és més endavant que descobreixen la utilitat.

Faré una petita activitat pràctica i necessitaré que canteu. Ens dividirem en dos grups, l'un i el dos i cadascú farà una nota en funció dels números que diré. Aquell grup que se senti al·ludit cantarà, per exemple 20, 2, 33, 12 etc.

(Els grups canten sempre que el seu número és present als que en Pau Font anomena)

Mireu, jo ara acabaria l'activitat i amb els alumnes faria la següent reflexió: hi ha hagut timidesa en entrar, hi ha hagut cert dubte i a partir d'aquesta crítica conclouria que hauríem de fer cursets de números i notes per grups, tallers, formació i dossiers. En realitat vosaltres teniu la sensació de que de que jo no ho he explicat bé la dinàmica, per això dubtàveu, no de que no sabeu fer-ho, però si jo fos el director no us atreviríeu a dir-ho i hauríeu de fer les activitats de formació proposades. Pensaríeu també que és innecessari i que ja teniu prou feina. Amb tot això no vull dir que els equips directius siguin incompetents sinó que la saturació que de vegades, des d'aquest equips, ens imposem dificulta la nostra vida i la comunicació.

Elements comunicatius que dificulten la comunicació a les escoles i en general a la vida:

- La **desubicació**. Hi ha molta gent que té un art per a començar una reunió amb unes frases que ningú sap d'on venen perquè han començat la reunió al seu cervell i a l'obrir la boca continuen una conversa que ells ja havien iniciat. Si això ho fa la persona que ha convocat la reunió crea un neguit general. Tot i que hi hagi ordre del dia cal una contextualització per a que tothom parteixi del mateix punt i això sempre tranquil·litza a tothom. En general les reunions no són gaire democràtiques, les porta qui les convoca i acostuma a parlar la majoria del temps, per tant quan algú té oportunitat de dir alguna cosa mira de dir allò que toca i no anar-se'n gaire del tema perquè segurament serà desautoritzat de seguida. Per tant, necessitem fer espai per a tothom a les reunions.

- Els **canals**. Tenim un garbuix mental brutal perquè ningú a definit quins canals de comunicació utilitzarem ni com hem de fer-ho. Jo entenc que algú respongui amb un e-mail al rebre un document important, però de vegades rebem trenta respostes de gràcies a un missatge sense importància i això tan sols crea soroll. El *what'sApp* és una gran aplicació i tots tenim grups, però hauríem de vigilar o regular l'ús. Normalment es fa formació per a ensenyar a la plantilla a utilitzar plataformes de comunicació, però tothom sap utilitzar perfectament *Facebook* i *What'sApp* i ja no se'n fan, però segurament seria possible utilitzar-los d'una manera més eficient. Al final passa que ho acabem fent servir tot. Els joves que tinc jo a classe no entenen perquè han de fer servir el correu electrònic, no venen del món de les cartes de set paràgrafs, venen de *What'sApp*, on els missatges no tenen un *subject* i van directes al que cal. Cal distingir missatgeria instantània de la que no ho és, com el correu, però ens trobem amb casos tant ineficaços com rebre un *What'sApp* preguntant si hem vist un correu i quan el mirem tant sols posa "sí, gràcies"



per exemple. Això és d'una ineficàcia brutal però passa. Tot és bo, cada xarxa i plataforma té les seves coses bones i dolentes, però al món educatiu ens costa molt canviar perquè és molt lent. Abans no aprofitem que aquella plataforma està autoritzada per a que la faci servir tothom, fem els cursos i fem la formació per uns i altres, ja han passat dos anys i és obsoleta. Jo prioritzaria i potenciaria la comunicació i la informació, és a dir, grups de *WhatsApp* regulats, per a coses ràpides va molt bé. Si arribem a primera hora i un professor està malalt, la manera més eficaç de saber qui està disponible és un *WhatsApp*. Però per aquest mateix sistema no puc rebre les notes d'un claustre. El que reivindico no és que el feu servir així sinó que decidiu al centre com us voleu comunicar per a simplificar-ho.

- **Reunionitis.** És un problema de país però sobretot a l'educació és esperpèntic. M'hi estic pacificant però encara no m'hi estic acostumant. Deu persones reunides sis hores pot fer pujar el cost d'una reunió a 6.000€, per a discutir un tema que costa 3.000€ no ens surt a compte. Però al món educatiu sembla que ens agrada això de reunir-nos, som divagadors, ens agrada xerrar i parlar de diferents temes, proposar idees, etc. Faig reflexions una mica amb caricatures per a fer riure, però això pot ser molt cansat i podem trobar maneres de fer les reunions més eficients. Com a professors sempre anem cansats però bona part del cansament és culpa nostra, l'activisme en el món educatiu és brutal i sort d'això perquè sinó, tal i com pugen els nens i els recursos que tenim, seria impossible educar-los i si ho fem és a base de posar-hi tot el cos i ànima dia i nit, però hem d'intentar fer la nostra jornada laboral i dedicació una mica més sostenible. Felicito al món educatiu per tota la feina que fa, que és admirable i la gent de fora no ho sap prou, també és cert que no ho sabem comunicar.

- **Participació.** Cada cop és treballa més per projectes i això vol dir per equips, però no sabem treballar en equip. De fet no ho fem sinó que col·laborem en fer parts d'un treball que després posem en comú. Treballar en equip és estar a la trinxera i cobrir-se els uns als altres, però a les escoles el que passa és que els grups es distribueixen les tasques i cadascú fa la seva part. El que vull dir, un cop més, és que hem d'intentar optimitzar certes coses.

La majoria d'escoles tenen un règim democràtic sobre el paper; hi ha molts òrgans de decisió, moltes reunions, etc. El tema està en que es pot participar fins on no toquis gaire la pera. Això ara toca aplicar-ho als alumnes i és difícil, el que passa és que ara es poden fer projectes però fins a cert punt, marquem distàncies. Jo aposto per a que la comunicació es millorarà en tant que la gent vegi útil que se li demani l'opinió perquè és molt cansat pensar que és igual el que diguem perquè no es tindrà en compte. Això desmotiva la gent a nivell laboral i comunicatiu.

- **Visibilitat.** Hi ha gent tan bona a les escoles que, com a ex-empresari, els fixaria amb els ulls tancats a una multi-nacional, però a l'escola són invisibles tot i ser brillants com a docents i a l'hora de saber portar els alumnes. Cal saber-ho veure i que diguin el que pensen té un valor brutal. Els equips directius el problema que tenim és que cada vegada estem més allunyats de les bestioles i tenim menys consciència del que passa. El més



preuat per a un director general seria que els de sota el critiquessin lliurement, amb respecte i educació perquè aquells que només reben alabances no poden millorar. Trenquem en la mesura del que puguem o facilitem camins a tots els nivells, fins i tot a nivell dels alumnes, evitem el "alumne calla que ara parlo jo". Algú ho deia l'altre dia per la televisió, ara es demana que la gent sàpiga parlar i comunicar però jo recordo que a l'escola tot el dia em feien callar i no em deixaven parlar, ni tan sols per participar. Jo ara dirigeixo la formació professional d'audiovisuals als Jesuïtes de Sarrià, però jo era un fracàs escolar. Quan em vaig treure la bàsica els meus pares van dir que no servia per estudiar, em van amargar la vida. Després vaig estudiar telecomunicacions i vaig anar fent, però vaig portar aquesta llufa penjada fins més enllà dels trenta anys. Fins que al final amics meus em deien "però si fas televisió, ràdio, conferències... ets un crac!" I jo encara pensava que era aquell que no servia per estudiar. Així que anem amb compte amb allò que els diem als alumnes, el més tonto de la classe pot acabar donant conferències. A mi mai em van donar l'oportunitat de parlar, de liderar, sempre havia de fer càlcul mental i això no se'm dona bé. Així doncs: donem espais. No només necessitem advocats i metges, necessitem gent amb tot tipus de sensibilitats. La meua idea, tant a l'escola com quan faig conferències, és animar a que valori aquells més justos acadèmicament. És cert que hi ha gent que no la salvarem, però si que hi ha molta gent que no es destapa i podrien fer-ho. Hi ha gent que passats dos anys de donar classe els hi sento la veu per primer cop tot i fer debats a classe.

Hi ha molts estils comunicatius diferents a l'escola, per mi és difícil entendre a la gent que no diu mai res tot i tenir criteri i ser bon professor/a. De vegades penso que és culpa meua perquè no callo, hi ha gent que necessita molts minuts d'abonar terreny a una reunió per intervenir i necessiten que tothom hagi dit alguna cosa perquè no parlaran primer, no és que els importi un bledo. En aquest cas, gent xerraire com jo hauríem de generar l'escenari perquè si llencin i crear espais per a que tothom opini. Hi ha gent que en gran grup mai dirà res i en privat parlarà durant una hora, són canals diferents. També hi ha diferents nivells, des del més tancat fins a l'extrem de que l'alumne ha de ser el protagonista, en el que penso que s'hauria de veure el com, perquè de vegades poden dir que no volen fer alguna cosa que els demanem.

- La **comunicació externa** penseu que no depèn de vosaltres però si que ho fa. És molt habitual que a l'escola diguem que els de comunicació o qui porta les xarxes és qui ha de venir a fer fotos de les activitats i després penjar-ho. Això ja no existirà més perquè aviat necessitarem vint persones i no hi ha diners per a un equip tant gran. Dins la nostra feina com a docents cal una parcel·la de comunicació. Avui en dia els nostres joves de vuit a setze anys on aprenen més és a *youtube*. Tot i que no creguem que sigui el millor mètode per aprendre i preferiríem classes presencials, els alumnes s'hi passen hores mirant tutorials. Per què no aprofitem el mitjà a on tenim tots els nanos mirant per a dir alguna cosa nosaltres? Crec que ens estem equivocant, mentre ells en diuen xarxa social, nosaltres en diem espai per a penjar vídeos. Ens agradi o no, en sabem o no, haurem de vetllar per ser els primers en vendre allò que fem. No hi ha res més potent per a captar alumnes que un grup de joves a una classe fent un vídeo mal fet, és molt



I CONGRÉS DE PEDAGOGIA MUSICAL DE CATALUNYA
NOUS REPTES EN L'ENSENYAMENT I L'EDUCACIÓ MUSICAL

Associació de Conservatoris de Catalunya

més eficient que qualsevol vídeo corporatiu que puguem fer perquè és molt més creïble. Els nostres alumnes s'apuntaran a l'escola perquè els hi agradarà el vídeo d'uns altres alumnes gravant un vídeo fent el ganso amb un violí. Coneguem-los per aprofitar els seus mitjans de comunicació, interns i externs.